GAZETA KRAKOWSKA

Nro. 4.

We Srzodę Dnia 13. Stycznia 1802

Z Wiednia d. 6 Stycznia.

J. C. K. M. raczył Xcia Franciszka Ruspoli, C. K. podkomorzego i kawalera złotego runa, aktualnym swoim taynym konsyliarzem mianować, który d. 23 Grudnia przed J. C. K. M. na tę godność przysięgę wykonał. — Podobnież mianował J. C. K. M. swego pełnomocnego ministra przy Porcie barona Herbert Rathkael przez wzgląd na iego zasługi taynym konsyliarzem.

W roku przeszłym 1801 umarło w Wiedniu i po iego przedmieściach wraz z szpitalami 15,181 osób, to iest 4200 mężczyzn, 3090 kobiet, 4111 chłopców, a 3780 dziewczat. Pomiędzy zmarłemi 43 osób doszły 90 do 100 lat, dwie 101 i 102 lat, a dwie 106 lat. Na nerwowe febry umarło 934 osób, na paraliż 402, na zapalenie płuc 496, na zapalenie kiszek 238, na suchoty 1544, na trawiącą gorączkę 1506, na drgawkę 1489, na ospę, 164, na publinę wodną 4 z przypadkowey śmierci 30. Urodziło się i ochrzczonych zostało 5767 chłopców, a 5662 dziewcząt, ogółem 11,429 dzieci; nie żywych urodziło się 395. Zaślubiono po wszystkich parafiach 2756 par. Porownawszy te liczby z zaprzeszło rocznemi 1800 roku, pokaznie się, iż w roku 1801 umarło mniey 03271 osób i 207 urodziło się mniey dzieci, ale zato 101 par więcey zaślubionych zostało.

D. 22 i 23 Grudnia dawana była od tuteyszego towarzystwa muzyki zwyczayna co rocznie wielka akademia muzyczna na korzyść iego wdow i sierot, na którey grano 4 pory roku sławnego kompozytora Haydn. Oboie Cesarstwo JJ. wraz z Arcy Xżetami znaydowali się na niey, i podług swego zwyczaiu znacznie towarzystwo udarowali, za których przykładem wiele wyższego stanu osób poszło, a mianowicie wice dyrektór C. K. teatru baron Braun. — D. 27 na redutowey sali dane także było, za nayłaskawszem pozwoleniem, sławne dzieło Haydn „ Stworzenie świata, na korzyść tuteyszego mieyskiego szpitala. Natłok tak był wielki, że wszyscy ludzie nie mogli się na sali pomieścić. Ubodzy

mieſzczanie i mieszczki, którzy z tey składki od 1 b. m. biorą dokładkę do zwyczayneg) fonduſzu, zasyłaią czułe westchnienia do Niebios za swoich dobroczyńców.

Z Brynu d. 6. Stycznia.

Uroczyſtości z powodu zdobycia Egiptu i zawartego pokoiu z Francyą trwały przez 4 dni w Konſtantynopolu. Po zakończeniu onych dał W. Sułtan dla zagranicznych miniſtrów wielki obiad, i każdego z nich udarował tureckiemi i wschodnio-indyyskiemi materyami. D. 24 Liſtopada lord Elgin miał długą konferencyą z Reis-effendem, i zapewne iuż do Egiptu popłynął. Między innemi przyczynami iego tam wyiazdu, naznaczaią poróżnienie się kapitana baſzy z ieneralem Hutchinson, których lord Elgin obowiązał się poiednać. Jenerał Hutchinson wziął pod ſwoią obronę, niektórych beiów, którzy z ſwemi Mamelukami przeciw Porcie walczyli, a kapitan baſza chce ich sobie mieć wydanych. — Francuzką ratyfikacyą traktatu z Portą przywiózł tu półkownik Sebaſtyani, a tłumacz Daman ma turecką do Paryża zawieść. — Za przybyciem Xcia Suzzo do Bukareſtu, korpus tamteyſzych buntowników, cofnał się stamtąd, który Giurgi Osman baſza ściga. Suzzo donosi W. Sułtanowi, iż ma zupełną nadzieię, że wkrótce rzecz z Pasman Oglu zakończona zoſtanie.

Podług wiadomości z Zemlina pod d. 18 Grudnia przybyło tam dwóch roſsyyskich gónców z depeſzami do Konſtantynopola; lecz dla niebezpieczney przeprawy przez Wołoſzczyzne nie mogą w dalſzą sie puſzczać podróż; czekaią przeto w Zemlinie na przybycie Tatarów z Konſtantynopola, w których towarzyſtwie tam się udadzą. — Położenie baſzy belgradzkiego ieſt zawſze ieſzcze krytyczne, i poprawdzie powiedziawſzy nie ma żadney władzy. Przychodzą wprawdzie czasami fermany z Konſtantynopola na iego korzyść; tych ogłoſzenia nie bronią, owſzem z wſzelkim uſzanowaniem to czynią; ale zaledwo ten akt uroczyſtości zakończony, iużci dawne ſtosunki wracaią. Janczarowie uformowali z naypierwſzych i nayſtarſzych z pomiędzy siebie mężów wydział, który uſtawicznie baſzę otacza, i nawet mu dyktuie, co ma do Konſtantynopola pisać; zgoła nic czynić nie może na coby oni nie pozwolili. Tym czasem znalazł baſza sposobność przez kupców donieść Porcie, o prawdziwem ſwoim położeniu. Janczarowie są zaś tak w Belgradzie oſtrożni, że w dzień i noc regularnie warty luzuią, co godzina chodzą patrole i ſzylwachy co kwadrans na siebie krzyczą.

Z Amiens d. 19 Grudnia.

Do tych czas miniſtrowie francuzki, angielski, i hollenderski trudnili się samemi przygotowaniami do dalszych roztrząsań: ieſzcze oni nie mieli żadney konferencyi w sali municypalności, ale raz w mieſzkaniu Bonapartego, drugi raz u Cornvallis. Wkrótce przybędą tutay miniſtrowie hiſzpański i portugalski; czy także pełnomocnicy od innych mocarſtw przybędą nie ieſt ieſzcze pewna. D. 16 Cornvallis otrzymał gońca z Londynu, odprawił konferencyą z Bonapartem i zaraz go na powrót odesłał.

Z Paryża d. 23 Grudnia.

Rozeſzła się była pogłoska, że pierwſzy konſul iuż Paryż opuścił, atoli ieſzcze sie tu znayduie, w tych iednak dniach pewnie do Lionu wyiedzie. Cześć gwardyi konſularney, i urzędników wydziału związków zagranicznych iuż tam

wyiechała; poiutrze minister związków zagranicznych, we 2 dni po nim minister wewnętrzny tamże się udadzą. Minister skarbowy iuż znaczną summę na tę podróż wyliczył. — Jenerał Murat przybył tu z Medyolanu, i będzie towarzyszył pierwszemu konsulowi do Lionu, gdzie się iuż wielu deputowanych cisalpińskich ziechało.

Bywszy hrabia Melzi d'Erile, który przedtem znaydował się w Rasztadt, i iest przyiacielem Bonapartego, ma w teraźnieyszym urządzeniu Cisalpinii wielką grać rolę. Mowią, że 15,000 woyska francuzkiego zostanie na żołdzie tey Rzepltey.

Jenerał Oudinot i kawaler maltański Neuilli poiedynkowali się z sobą; ostatni został raniony.

Z Brestu pod dniem 14 Grudnia donoszą, co nastepuie: " Flotta złożona z 6 hiszpańskich, 10 francuzkich liniowych okrętów, 4 fregat, 2 korwet i 1 statku pocztowego pod dowództwem kontra admirała Villaret Joyeuse dziś odpłyneła. Nazwiska okrętów są następuiące: Liniowe francuzkie: Ocean, Jemappes, Cisalpin. Patryota, Montblanc, Vatigny, J. J. Rousseau, Gall, Rewolucya, i Duquesne. Fregaty: Braterstwo, Zapalczywa, Syrena i Szacowna. Korwety: Lacicogne, i Ladecouverte, i statek pocztowy Potrzeba. Hiszpańskie liniowe: Woiownik, S. Francissek a Paulo, St. Pablo, Neptun, Solidad i ieszcze ieden niewiadomy z nazwiska. Na tych okrętach iako i na przewozowych znayduie sie 25,000 liniowego woyska. Hiszpański admirał Gravina znayduie się przy tey wyprawie; zapewniaią, że iest mianowany rządcą Havannach. Wiatr acz pomyślny, był iednak nieco słaby, i ieżeli się nieodwróci, flotta dziś ieszcze będzie na pełnym morzu. D. 25 Listopada przybył tu ob. Benezech wraz z swoią familią, i tegoż samego dnia zabrał się na okręt. Od czasu, iak morze wolnem zostało, zawinęło do naszego portu 250 okrętów różney wielkości i z różnemi towarami. Rząd postanowił ażeby co miesiąc 3 pocztowe statki za armią do St. Domingo odchodziły: i tak pierwszy d. 31 Grudnia wyydzie z Brestu, drugi d. 10 Stycznia z Nant lub Orient, a trzeci d. 20 Stycznia z Rochefort. Paki listów będą przewożone na statkach łetkich, a ktokolwiek zechce do armii do St. Domingo się udadź, będzie na nich bezpłatnie zawieziony. „

D. 14 iak Monitor donosi, wyszły także eskadry z Rochefort i Orient. D. 15 wiatr był nader pomyślny, i okręty z oczu zniknęły. — Jeszcze na dniu 9 Grudnia admirał Villaret Joyeuse na okręcie admiralskim Ocean w celu utrzymania porządku i karności na okretach wydał urządzenie, że wszystkie sądy dotąd będace na okrętach ustaią. Każdy znayduiący się na flocie obywatel za swoie przewinienie będzie podlegać woyskowemu sądowi.

Mówią tu, że Genua dostanie rząd konsularny, i że na tę godność iest przeznaczony Ludwik Bonaparte.

Jenerał Hedouville został mianowany nadzwyczaynym ambasadorem i pełnomocnym ministrem Rzepltey francuzkiey przy dworze petersburskim. Ma ón lat 45, i pochodzi z dawney familii szlacheckiey. Był za rządu królewskiego zaufałym przyiacielem kanclerza Machaut. W roku 1789 był kapitanem w piechocie. W roku 1791 zlecił mu jenerał Dumourier urządzenie lekkich kompaniy piechoty, z których czterem

dowodził, i na ich czele w bitwach pod Jemappes i Nerwinden cudów waleczności dokazował. Zoſtawſzy potem jenerałem dywizyi odbył iednę kampanią we Włoſzech i 2 w Niemczech. Ale naybardziey iego męztwo dało się poznać w woynie wandeyskiey, którą ſzczęśliwie zakończył. Przed półtora roku zaślubił sobie iednę panienkę, i z nią żył spokoynie w ſwey wiosce o 10 godzin drogi od Paryża. Posiada ón nie wielki maiątek, ale nayślachetnieyſzy charakter.

Ob. Hauy członek inſtytutu narodowego otrzymał urząd nauczyciela mineralogii, przy muzeum hiſtoryi naturalney, na mieyscu zmarłego Dolomieu. — Ten ob. Hauy ieſt sławny z wydanego dzieła w mineralogii, gdzie iak Linneuſz do botaniki, tak ón do mineralogii przedziwny wprowadził porządek.

W trybunacie trwaią ciągle spory względem drugiego proiektu xięgi uſtaw cywilnych. Konsulowie napisali do ciała prawodawczego, że uchylaią proiekt, przez który miaſto Paryż miało bydź umocnione do zakupienia 60 hektarów gruntu na cmentarz.

Wiadomość o śmierci aktora Veſtris i panien Chermeroy i Rancour niepotwierdziła się.

Od czasu iak Monitor w ſwoich dodatkach umieſzcza spory, które w radzie ſtanu z przyczyny proiektu xięgi uſtaw cywilnych zachodzą, uważaią, że trybunat naywiecey na te artykuły biie, w których wątpliwość pierwſzy konsul rozwiazał.

Podług obrachunków ludność w ſtanach ziednoczonych północney Ameryki w roku 1800 wynosiła 5,214,801 głów. W roku 1790 liczono w tym kraiu tylko 3,929,326 mieſzkańców, zatem w przeciągu lat 10 przybyło ludności 1,285,475 głów. W roku 1790 liczono w Ameryce 697,697 niewolników, w roku zaś 1800, 862,768.

Stąd idzie teraz codziennie dyliżans do Londynu, który ieżeli burza w kanale nie przeſzkodzi w przeciągu 4 i pół dni powinien z Paryża w Londynie ſtawać. Podróż iedney osoby na tym dyliżansie z iedzeniem, piciem i przeprawą przez morze koſztuie 168 fr. (280 zł. pol.)

D. 16 Grudnia konsulowie wyrokiem swoim poſtanowili, ażeby w handlu do osady Senegal same tylko francuzkie okręty były używane. Jeżeli za nadeyściem tego rozkazu znayda sie w wspomnioney osadzie okręty neutralne, tedy te moga do 20 dni ładować ieſzcze towary.

Podług urzedownego doniesienia w Monitorze umieſzczonego, w roku 9 Rzpltey wywoz z Kaienny rachowany iest 580,000 franków, za tem większy, niżeli przez wſzyſtkie poprzedzaiące lat 17. Przywoz w pomienionym roku był 56,000 franków mnieyſzy od wywozu. W roku 9 w prowadzono do Kaienny 890 murzynów, daleko wiecey, niż w którym z lat przeſzłych. Ob. Wiktor Hugues piſze ieſzcze do miniſtra marynarki, że ten mało znany kray ma bogatſze kopalnie niż która inna osada, tylko ich użyć potrzeba umieć. Wywiezieni Xieża do Kajenny maią wſzelką pomoc dla powrocenia do Francyi stosownie do woli pierwſzego konsula, i ci tylko tam się ieſzcze znayduią, którzy czekaia na sposobność doſtania się na łono familii. W krotce zoſtaną się w Kajennie tylko ci ludzie, dla których tam ieſt przyiemne życie.

Gdy pierwſzy konsul podał za kan-

dydatów do senatu jenerała Jourdan, zwycięzcę pod Fleurus i rządcę Piemontu, jenerała artyleryi Lamartylliere, i jenerała Berruyer kommendanta weteranów, wyraził w liście do senatu: " Od czasu powszechnego pokoiu pierwszy raz podaię senatowi kandydatów na zawakowane mieysca. Zdało mi się naylepiey do tego obrać woyskowych dla okazania armiiom wdzięczności narodu.,, Zyczeniem iest pierwszego konsula, ażeby weterani oyczyzny w propozycyi swoich dowodzcow widzieli dowod pamięci o nich rządu.

Przywoz angielskich kamiennych węgli aż do ostatecznego pokoiu iest zakazany.

Przy tuteyszych teatrach włoskim i niemieckim został ob. Arvighi kommissarzem rzadowym.

Nasza drukarnia narodowa co do druków wschodnich iest iedyna w swoim rodzaiu. Ma ona to wszystko, co mogła mieć naypięknieyszego Propaganda. Do Włoch wysłano rozkazy iak nayprędszego burzenia twierdz Werony i Legnago. — Ogrod przy Luxemburg ma bydź znacznie przyozdobiony.

CIAŁO PRAWODAWCZE.

Jeszcze dnia 12 Grudnia Radzcy stanu Thibaudeau, Real i François w prowadzeni byli do sali ciała prawodawczego. Thibaudeau wykładał trzecią część Xiegi praw cywilnych, którey następuiąca osnowa:

Proiekt ustawy o czynach stanu obywatelskiego.

" Tytuł I. Rozrządzenia ogólne.,, Artykuł XXXVII. Akta stanu obywatelskiego wyrażać maią rok, dzień, i godzinę w którey zaydą, tudzież imiona przeźwiska, wiek, profesyą i mieszkanie wszystkich, którzy są w nich wymienionemi. XXXVIII. Urzednicy stanu cywilnego nie będą mogli przyymować żadnych doniesień i zażaleń bądź to przez notę, bądź przez iakiekolwiek wyrażenie tylko od osobiście stawaiących. XXXIX. W przypadku w którym strony nie będą obowiązane stawać osobiście, mogą przysłać osoby do tego legalnie i autentycznie umocowane. XL. Swiadek nie może bydź tylko osoba płci meżkiey maiąca naymniey lat 21 bądź spokrewniona z osobą, bądź inna, byleby była przez stronę interesowaną obrana. XLI. Urzędnik cywilny przeczyta akta stronom stawaiącym lub ich pełnomocnikom i świadkom: uczyni wzmiankę o dopełnieniu tey formalności. XLII. Te akta będą podpisane przez urzędnika, strony stawaiące i świadkow, lub zapisze się, dla czego strony stawaiace i świadkowie nie będą mogli podpisać. XLIII. Akta stanu będą w ciągane w iedne lub wiecey Xiąg w każdym okregu podwoynie trzymanych. XLIV. Xięgi te będą nakażdey stronie numerowane i podpisane przez prezydenta trybunału pierwszey instancyi lub sędziego który go zastępuie. XLV. Akta będą w ciągane w Xięgi podłuż następstwa czasu, nie zostawuiąc nigdzie mieysca prożnego. Wymazania, i przekładania maią bydź sprawdzone i podpisane tym samym sposobem, iak cał Xiega aktów. Niema bydź nic pisanega przez pętła czyli skrocenia, i żadna dao ta liczbami nie będzie wyrażana. XLVI. Nakońcu każdego roku Xięgi aktów, będą zamkniete i schowane przez urzędnika stanu cywilnego. Jedna będzie w przeciągu iednego miesiąca oddana do archiwum okręgowego, druga złożona w archiwum trybunalskiem pierwszey instancyi. XLVII. Wszystkie pro-

kuracye inne czynności maiące bydź przyłączone do aktów ſtanu cywilnego skoro zoſtaną podpisane od osoby, która ie czyniła, i od urzędnika ſtanu cywilnego, złożone będą w archiwum trybunalskiem z podwoynym reiestrem, któ ry się ma zawſze znaydować w podwoynem archiwum. XLVIII. Każdy będzie mógł żądać wypisu z tych reieſtrów przez osoby onych ſtrzegące. Te akta i wypisy z nich wydawane, znaydą zawſze wiarę, byleby ztwierdzone były podpisem prezydenta trybunału pierwſzey inſtancyi, lub sędziego który go zaſtępuie. XLIX. Gdyby niebyło reieſtru, lub ten zgubiony zoſtał, przełożenie tytułu (w pisu, i zeznanie świadków znaydzie zawſze mieysce. L. Każdy akt uczyniony przez Francuzow lub cudzoziemcow za granicą znaydzie zawſze wiarę, ieżeli będzie zrobiony podług formalności używaney w tamtym kraiu. LI. W każdym przypadku gdyby wypadła potrzeba uczynienia wzmianki ściągaiącey się do ſtanu cywilnego, na kraiu aktu iuż w ciągnionego, ta ma bydź zrobiona albo na prozbę stron przez urzędnika ſtanu cywilnego na reieſtrach roku się toczącego, albo na reieſtrach złożonych w archiwach okręgowych, i reieſtrach złożonych w archiwach trybunałów pierwſzy inſtancyi przez pisarza sądowego. LII. Każde uchybienie tych artykułów że ſtrony urzędników wzmiankowanych będzie ukarane przez zapłacenie strofu nie przewyżſzaiącego 100 fr. (166 zł. i 20 gro. pol.) LIII. Każdy dozorca reieſtrów będzie odpowiedzialny za wſzelkie zfałſzowanie i odmiany któreby się tam zdarzyły, zoſtawuiąc mu wolne odwołanie się, ieżeli to ma mieysce, przeciw autorowi tych odmian. LIV. Każda odmiana, każde sfałſzowanie w aktach ſtanu cywilnego, każdy w pis tych aktow, na kartce oderwaney, i niezaciągnienie onych do reieſtrów na to przeznaczonych, ściągnie na ſtrony interesowane ukaranie przepisane w Xiędze uſtaw kryminalnych: LV. Kommiſsarz rządowy przy trybunale pierwſzey inſtancyi iest obowiązany przezierać i sprawdzać stan reieſtrow, skoro te do archiwum trybunalskiego oddane zoſtaną; będzie utrzymywał dziennik tych sprawdzeń, doniesie o wſzelkiem sfałſzowaniu, lub wyſtępkach popełnionych przez urzędników stanu cywilnego, i natychmiast domagać się będzie kary pieniężney przeciwko winowaycom. LVI. W wſzelkim przypadku, gdy trybunał pierwſzey inſtancyi uzna akta ściągaiące się do ſtanu cywilnego, ſtrony intereſsowane, będą sie mogły odwołać przeciw wyrokowi sądu.

Tytuł II. " O aktach urodzenia. „

Art. LVII. Doniesienie o urodzeniu ma bydź we 3 dni po połogu, i dziecię będzie pokazane urzędnikowi mieyscowemu ſtanu cywilnego. LVII. Wiadomość o urodzeniu dziecięcia ma bydź uczyniona przez oyca, lub w niedoſtatku oyca przez urzędników zdrowia, lub innych, którzy się przy połogu znaydowali, a gdyby matka nie w ſwoim domu zległa przez gospodarza, w którego domu rozwiązanie naſtąpiło. Akt urodzenia będzie natychmiaſt wciągniony do xięgi mieyscowey w przytomności dwóch świadków. LIX. Akt ten urodzenia wymieni dzień, godzinę i mieysce połogu, płeć dziecięcia, imiona, które mu będą dane, imiona, przezwiska, profesyą i mieſzkanie, oyca, matki i świadków. LX. Jeżeliby oświadczono, że dziecię nie ieſt prawego łoża, a matka wskaże

oyca, imie oyca nie będzie zaciągnione do aktu urodzenia, tylko z wzmianką formalną przez matkę oświadczoną.

Reszta w następuiącym Nomerze.

Z Londynu d. 22 Grudnia

Po przybyciu półkownika Littlehales z depeszami od lorda Cornwallis zgromadziła sie natychmiast gabinetowa rada. Mniemano, że depesze ściągaią się do oporu Hiszpanii; tym czasem gazety ministeryalne zapewniaią, że pokoy ostateczny nieznayduie wielkich trudności, iednak przedłużenie parlamentu każe sie domyślić że w Amiens nic ważnego nie zaszło. — W niedzielę d. 26 t. m. przyszła wiadomość z odnogi Bantry o uśmierzeniu nieukontentowania na flocie. — Podług wiadomości z Amiens Cornwallis żyie tam nadęr wspaniale. Na utrzymanie iego domu nie wyliczono summy, ale zamowiono iednego intendenta, który mu kosztem rządu wszystkich dostarcza potrzeb.

P. Pitt w sobote z Kambrydgi powrócił — Jenerał Pigot bywszy kommendant Malty przybył tu przez Paryż. — W Portsmut znayduie się fregata duńska maiąca przewieść jenerała Waltersdorf do St. Croix. — Mowca izby niższey Jan Mitford, i kanclerz podskarbi dostali zwyczayne podarunki. Serwis dla mowcy cenia 5000 f. szt. a dla kanclerza 3000 f. szt. — Xżna Wallii i żona młodego Xięcia Oranii odwiedziły familią królewską i w pałacu królowey iadły śniadanie. Wieczorem familia królewska znaydowała się na kommedyi: " Głupstwa dzienne,, (Folly at is flies).

Ob. Otto w czasie prezentowania się Królowey był w bogato haftowaney sukni liońskiey, która iest bardzo podobna, do darowaney od Liończyków pierwszemu konsulowi.

W piątek kupcy zgromadzili sie w londyńskiey giełdzie dla naradzenia się względem wysokiey ceny poczty, i wysłali deputacyą do kanclerza z przełożeniem swych żądań.

Lord Spencer świeżo zapłacił za exemplarz dzieł Dantego w roku 1472 drukowanych 120 gwineow.

Przedostatnia gazeta dworska donosi, że d. 16 ob. Otto miał u Króla prywatną audyencyą, na którey oddał swoie listy zaufalne; wprowadzili go lord Hawkesbury, rządca ceremonii, i Stefan Kotrell. Nazaiutrz znowu ob. Otto, i hrabia Woronzow ambassador rossyyski mieli u Króla prywatne audyencye. — Mówią, że lord Whithworth ieszcze przed zawarciem ostatecznego pokoiu wyiedzie do Paryża.

Sławne łóżko Nadir - Shach znanego w historyi pod imieniem Tomasza Kulik - hana, widzieć ieszcze można w mieście Kashin w Persyi. Niektóre osoby z orszaku półkownika Malcolm poszły oglądać to łóżko; stoi one w alkowie, iest z białego marmóru, 6 stóp maiące obwodu, a 6 calów grubości; cała pościel składa się z iednego materaca i iedney poduszki. Na takim łóżku spoczywał zdobywca Mogolu. Niechay nam teraz mówią o zniewieściałości Azyatyków!

Od roku 1760 nie pamiętaią tak rozhukanego morza pod brzegami angielskiemi iak na dniu 9 t. m. Mieszkańcy Plimut udali się na brzeg dla przypatrywania sie okropney burzy, która koleyno w wysokości naywyższych gór wznosiła bałwany wody, które obracaiac się przeciw portowi, rozumiał każdy, iż port i miasto zaleie. Wiele ciekawych osób znaydowało się na przechadzce nie daleko morza, gdy nagle

spieniony bałwan wody na 40 ſtóp wysoki wyrzucony zoſtał na równiny lądu, które zdawały się bydź bezpieczne od zalewu morza. Wiele tych osób zoſtało zalanych i musiały się z mieysca, na które ich ciekawość ściągnęła w pław ratować. Tak wielki był rozlew morza, że z Plimut musiano na ſzalupach pod bramę ratuſzną Londynu podpływać.

Z Berna d 20. Grudnia.

Oſtatniey nocy przybył tu goniec z wiadomością z Paryża, że pierwſzy landman Reding miał d. 15 audyencyą u pierwszego konsula i bardzo był mile przyięty. " W krotce, mówi gazeta kraiu Wodów, życzenie powszechne będzie wysłuchane. Wybor naſzych landmanów zoſtanie uznany i to będzie naywiękſzym dowodem, że naſza niepodległość nie ieſt więcey zagatką. W konſtytucyi powſzechney naſtąpią odmiany, iakie rząd za potrzebne uzna. Kantony będą się mogły urządzić ſtosownie do swych obyczaiow, położenia mieyscowego, zwyczaiu i potrzeb. Na mieysce obmierzłego traktatu między dyrektoryatem francuzkim i Szwaycaryą zawartego, naſtąpi inny traktat godny Bonapartego, który chce zasłużyć na imie sprawiedliwego, i godny Redinga, który pragnie szczęścia i pokoiu swych współziomków, i d. t.

Z Medyolanu d. 17. Grudnia.

Odebraliśmy z Lionu wiadomość, że naſz Arcybiskup i wiele deputowanych przybyli szczęśliwie do Lionu, gdzie iak naygrzeczniey zoſtali przyiętemi.

Dowiaduiemy się z Bononii, że d. 12 przechodziło tamtędy wiele korpusow woyska francuzkiego z króleſtwa Neapolitanskiego i kraiow kościelnych.

W rocznicę urodzin Wirgilego, jenerał Miollis kazał w Mantui na rynku Argina poſtawić nowe popiersie bronzowe tego poety, który odtąd imię iego nosić będzie. Na około niego wyſtawiona zoſtanie krata z wspaniałą arkadę. Cały ten dzien był uroczyście obchodzony, a w wieczor zakończyły go muzyka, tańce i illuminacye.

Kommiſsarz związków handlowych Rzpltey francuzkiey w tym mieście, ob. Bodard, odebrał pod d. 26 Liſtopada przez raguzański okręt, naſtępuiaca wiadomość urzędową z Tunis: " Korsarz tunetański pod dowodztwem Reis Brahim, przyprowadził tu wczoray kilku marynarzy francuzkich, poymanych na okręcie tegoż narodu. Bey rozgniewany tym poſtępkiem kazał natychmiast okuć w kaydany lud pomienionego korsarza, a Francuzów uwolnił. Zaręczył im oraz za pośrednictwem batawskiego konsula powrocenie okrętu i ich rzeczy lub wynadgrodzenie za nie wartości.,,

Z Turynu d 9 Grudnia.

Woyska naſze wcielone iuż zoſtały do woysk francuzkich, i na ich sposób urządzone.

Fabryka broni w naszy zbroiowni znowu otworzoną zoſtała; przez dziewięć lat ma wyſtawić co miesiąc po 1500 karabinów. Przy upłynieniu tego czasu zbroiownia naſza będzie zamykała w sobie 162,000 karabinów.

Dla upowſzechnienia w naſzym kraiu francuzkiego ięzyka, będzie w krotce po wſzyſtkich ſzkołach 6 departamentow Piemontu wprowadzony.

W Kalendarzyku narodowym, który drukowany ieſt pod okiem rządu w Paryżu, poſtrzegamy naſze departamenta umieſzczone w liczbie departamentów Rzpltey. O Królu sardyńskim, rownie iak o Xciu Parmy nie maſz żadney w nim w zmianki.

DODATEK

DO Nru. 4.

GAZETY KRAKOWSKIEY.

WE SRZODĘ DNIA 13. STYCZNIA 1802.

Wiadomości tyczące się nauk, kunsztów i wynalazków.

Na oftatniem posiedzeniu towarzyftwa umieietności w Paryżu OOb. Marchet i Daulancourt czynili rozbiór mleka papug zielonych. Sok ten ma sól rozwalniaiącą, bardzo mało żywicy, a wiele kleiowatości i ciał gąbczaftych, i ieft uważanym za iedyne lekarftwo na solitera. Towarzyftwo mianowało zaraz 4 członków do powtórzenia doświadczeń, tem bardziey interefsuiących, że dotąd nie mamy skutecznego lekarftwa na solitera. — Ob. Legrand czytał uwagi ob. Humbert z wyfpy Francuzkiey nad ciepłem kapufty karaibskiey zwaney: " Arum. „ Gdy się tę roślinę przyłoży do termometru Reaumura, zaraz podnosi się termometr do 48 stopnia: co oznacza ciepło daleko większe niż w atmosferze. — Ob. Regnier czytał nakoniec sposoby wydoskonalenia piftoletu przez siebie wynalezionego, zapalaiącego świecę, tak użytecznego dla bezpieczeńftwa osób będących w podróży, lub mieszkaiących w odległych domach.

Narody słowiańskie zaczynaią bydź teraz znaiomszemi we Francyi z fwoiey literatury. Już po części wytłumaczono płody rofsyyskie, a z czasem przyydzie może koley i na infzych Słowian. Ob. Pappadopoulo przełożył świeżo " Teatr tragiczny „ Alexandra Somorokowa. Tragik ten wziął sobie za wzór Rasyna, i wiele fztuk iego z zapałem przyięto. Od roku 1750 teatr rofsyyski uczynił wielki krok do doskonałości, i odkąd pokazali się Cheraskow, Somorokow, Lomonosow i t. d. gust w Rosyi do nauk wyzwolonych zaczął się upowfzechniać. — Alexander Somorokow napisał kilka tragedyy wierfzem iako to: 1) Sinow i Truwor. 2) Zemira. 3) Jaropełk i Dymis. 4) Korew. 5) Arystan. 6) Martezya i Talastrys. Znany iest oprócz tego z oper Alcest, Cefal, i Prokrys: z wielkiey liczby Odow, Sielanek, Skotopasek, Elegiów, a nadewfzyftko baiek, które obok Lafontaina kładą. Imperatorowa Katarzyna W. wywyżfzyła go na ftopień konsyliarza stanu, i orderem S. Anny pierwfzey klasy przyozdobiła. Mało iest dzieł w rofsyyskim iezyku, któreby mu co do gładkości wierfza, wytwornego stylu, i harmonii wyrownały. Język rofsyyski dosyć z siebie miękki i przyiemny pod iego piórem nowey nabiera piękności. — Tłumacz przydał ieszcze iedne tragedyą Cheraskowa rządzcy fzkoły głowney w Moskwie, który dał się poznać w Europie z wierfza bohaterskiego "Rufsyada„ gdzie rzecz ieft o zdobyciu Kazanu przez Iwana II.

Mówią, że ieden uczony Hiſzpan odkrył w Maroku całkowity rękopism Liwiuſza. Byłoby to ważne odkrycie do hiſtoryi. Dzieło Liwiuſza składało się z 140 xiążek, z których 35 tylko nam się doſtało, i to nie idą porzadkiem. Wiadomo, iż Jan Freinshemius starał się nadgrodzić tę stratę. Uczony ten mąż mógł piękne napiſać rzeczy i naśladować nawet styl ſwego wzoru; z tem wſzyſtkim nie ieſt to hiſtorya Liwiuſza.

Do Anglii przywieziono z Botany-Bay dwa ptaki nieznane dotąd w historyi naturalney. Maia 7 ſtóp wysokości od pazurów aż do dziuba, kiedy ſzyię wyciągną; kſztałt ich podobny ieſt do strusia; pióra maią kręcone i każde z nich dwiema końcami w mięsie uczepione. Są bardzo łaskawe, i z trudnością ich rozgniewać można. Szyia ich podobna ieſt do bociana; głowa i dziób do gęsi; ſzpony długie, rozłożyſte i pierzem obrosłe. Kiedy ſzyię wyciągną maią proſtą poſtawę, podobną do człowieka.

W Pradze wynaleziono w roku przeſzłym (iako iuż wiadomo z naſzey gazety) pewną maſię przeciw pożarowi gontowych dachów i innych drewnianych materyałów, które posmarowane tą maſsą, podług czynionego doświadczenia, nigdy się nie spalą, za długim zaś ogniem zetleią, ale płominiowi wzbić się nie pozwolą. Pragski wynalazca udziela tey maſsy za mierną cenę. Wynalazek ten sprawił powſzechne zaſtanowienie. Mieſzczanin i pończosarz opawski, nazwiskiem Jerzy Poh, lubo niewiadomy sekretu Pragskiego wynalazcy, zrobił podobną do tamtey maſsę. Nasmarował nią na 5 ſtóp wysoki, a na półczwartey ſzeroki daſzek. Zapalił pod niem słomę, trzaski i drewka, które się przez 10 minut płomieniem paliły, bez zapalenia daſzku, wyiąwſzy, że wniektórych mieyscach przytykaiących na cały ogień cokolwiek natlał. Doświadczenie to działo się w przytomności gubernialnych konsyliarzy, ſtaroſty cyrkularnego P. Mukuſch, i dyrektora policyi P. Babisch, burmiſtrza Schösler, wielu magiſtratowych i innych osób. Dla przekonania się o trwałości tey maſsy, nasmarowano nią deſzczkę i przywiązano do wodnego koła młyńskiego, z którym przez całe 8 dni obracała się w wodzie. Po wyięciu deſzczki i osuſzeniu pokazało się, że nie tylko nie naruſzyła woda maſsy, ale nawet mocnieyſzą iey tęgość nadała.

CENA ZBOZ

Na targu w Krakowie d. 11. Stycznia 1802.

Korzec Pszenicy	.	zł. pol.	24	do 28.
— Zyta	. .	— —	18	— 19.
— Jęczmienia	.	— —	18	— 2[illegible].
— Owsa	. .	— —	12	— 13.
Grochu	. .	— —	20	— 24.
— Kaszy iaglaney	.	— —	—	— 6.

W Wiedniu od d. 28. Grudnia do d. 2. Stycznia.

Meca wynosząca 15 naszych garcy:

— Pszenicy	zł. pol.	14 . 6. g.	do 23.	. g.
Zyta	. . — —	10 . .	— — 15.	6.
Jęczmienia	— —	8 . 18.	— — 11.	. .
Owsa	. . — —	5 . 13.	— — [illegible].	. .

W Ołumuncu od d. 23. Grudnia do d. 2. Stycznia

Meca Pszenicy	zł. po.	18 .	do 24.	. g.
— Zyta	. . — —	13 . —	— — 14.	.
Jęczmienia	— —	— . —	— — 12.	.
Owsa	. . — —	6 . —	— — 7	.
Prosa	, . — —	23	. — — 24	. .

DONIESIENIA.

C. K. sądy szlacheckie Lubelskie Gallicyi zachodniey oznaymuią tym Edyktem Ur. Janowi Steckiemu, że Ur. Antoni i Maryanna Buczyńscy małżonkowie u sądów tych w sprawie zapłacenia 1500 zł. pol. c. s. c. żałobę na niego podali i o pomoc sądu, ile sprawiedliwość wymaga dopraszali

sie. Gdy zaś sądy te, nie maiąc wiadomości, gdzie on zostaie, lub czy w cale w C. K. kraiach dziedzicznych znayduie sie, temu patrona tuteyszego Ratynskiego z iego szkodą i iego kosztem zastępcą postanowiły; z ktorym procefs ten podług ordynacyi sądowey rozpocznie się, i ukonczony zostanie, on przeto Edyktem niniéyfzym tym końcem upomina się, ażeby w czasie przyzwoitym to iest w 90 dniach excypował, i albo ieżeli iakie ma prawa swego dowody, te zastępcy wyznaczonemu wczesnie przesłał, albo nakoniec innego patrona obrał, tego sądom tym wymienił, i podług przepisu tych środkow prawa używał, ktore do obrony swey sprawy za nayskutecznieysze osądzi, gdyż inaczey wszelką niedogodność z zaniedbania wynikaiącą, podług opiewu C. K. praw samby sobie przypisac był winien. Dan w Lublinie dnia 4 Listopada 1801.

Wydzga
Frie lenthal.
Munih. Z Rady C. K. Sądow Szlach. Lubelskich Gall. Zachod.
Sahaneck

Licytacya rzeczy ruchomych po niegdy Antonim Mirkiewiczu pozostałych, iako to: sukien męskich polskich, bielizny, futer, cyny, fayfur, szkła, strzelby, żelastwa, obrazow, i innych, z mocy dekretu w Przeswietnym C. K. sadzie szlacheckim Krakowskim nastąpionego, na dniu 20 Stycznia roku 18[illegible] o godzinie 9 z rana, w Krakowie przed nową bramą w kamienicy pod Numerem 670 stoiącey odprawiać sie będzie. *Augustyn Korytowski Komornik Krakowski.*

C. K. sądy szlacheckie Lubelskie Galicyi zachodniey oznaymuią tym Edyktem JW. Jwć Xiędzu Biskupowi Delkońskiemu Michałowi Możewskiemu, że Ur. Jan Zaborowski u sądow tych w sprawie pozwolenia exekucyi do dobr Kałuszyna w summie 300 czer. zł. c. s. c. żałobę na niego podał, i o pomoc sądu, ile sprawiedliwość wymaga dopraszał się. Gdy zaś sądy te niemaiąc wiadomości gdzie on zostaie lub czy w cale w C. K. kraiach dziedzicznych znayduie się iemu patrona tuteyszego Reynbergera z iego szkodą i iego kosztem zastępca postanowiły z ktorym procefs ten podług ordynacy sadowey rozpocznie sie i ukończony zostanie; on przeto Edyktem niniéyfzym tym końcem upomina się, aby wczasie przyzwoitym to iest d. 5go Lutego 1802 o godzinie 9tey z rana sam się stawił albo ieżeli ma iakie prawa swego dowody, te zastępcy wyznaczonemu wczesnie przesłał, albo nakoniec innego patrona obrał, tego sądom tym wymienił, i podług przepisu tych środkow prawa używał, ktore do obrony swey sprawy za nayskutecznieysze osądzi, gdyż inaczey wszelką niegodność z zaniedbania wynikaiącą podług opiewu C. K. praw samby sobie przypisać był winien.

Dan w Lublinie dnia 4 Listopada 1801.

Wydzga,
Purtscher.
Friedenthal. Z Rady C.K. Sądow Szlach. Lubel. Galicyi Zachod.
Sahaneck

Dnia 28 Stycznia 1802 roku beda w C. K. Radłowskiey prefekturze urzedowney kancellary i około godziny 10ty przed południem 40 sztuk podolskich pasnych wołow i 10 sztuk tuteyszego kraiowego bydła wiecey daiącemu zaraz za gotową zapłatę z tym iescze przed licytacyą złożyć maiącym vadium, ktore iednak owemu więcey daiącemu pozostałemu zaraz po licytacyi ku złożyć maiącey kupna kwocie przyłączone zostaną sprzedane.

Tegoż kupna ochotę maiący niechay się na wyżey naznaczonym dniu i miesiącu w Radłowskiey kancellaryi urzędowney znayduią: gdzie każdy kupiec u kondycyach dowiedzieć się może.

W Radłowie dnia 28 Grudnia 1801. *Franz Prefekt.*

Magistrat Miasta C. K. Stołecznego Krakowa, publiczność niniéyszym Edyktem uwiadomia, iż na żadanie pozostałey wdowy Tekli Groblowy i wspołopiekuna Franciszka Bugayskiego pertraktacya maiątku po śmierci Antoniego Grobla pozostałego, dnia 23 Stycznia 1802 o godzinie 10 z rana tu w Ratuszu Krakowskim odbywać się będzie.

Wszyscy więc ktorzyby do rzeczoney mafsy czyli prawem następstwa czyli też długu iakowe pretensye mieli, takowe na naznaczonem miey[illegible] i czasie przed delegowaną do tego kommifsyą okazać i udowodnić maią; gdyż inaczey słuchanemi niebędą, i pretensye ich za przepadłe ogłoszone zostaną. Dan d. 21 Grudnia 1801.

J. Gellinek.
W. Bartsch.
Krzyżanowski. Z Rady Magistratu C.K. Stołecz. Miasta Krakowa.
Seb. Kawski

Stosownie do naywyższey uchwały ma bydź skarbowe Skorowe w Krakowie od 15go Lutego 1802 aż do tego samego dnia 1803 na rok cały podług dotychczasowych warunkow dzierżawnych przez publiczną licytacyą w arędę puszczone, tym końcem licytacya na 15 t. m. postanowiono, a za cenę fiska[illegible] teraźnieysza summa arendowna rocznie 20,053 ryń. wynosząca przyięta została.

Chęć dzierżawienia maiący powinni zatym na terminie wzmiankowanym o 9 godzinie z rana w tuteyszey kancelaryi cyrkularney stanąć. Z C. K. Urzędu cyrkularnego. Dnia 5. Stycznia.
Luzan.

C. K. Sądy Szlacheckie Lubelskie Galicyi Zachodniey oznaymuią niniejszym Edyktem wszystkim i każdemu z osobna, komu o tem wiedzieć należy, iż na żądanie adwokata Reyobergera kuratora mass bankow Warszawskich na rzecz massy Kabryta dla zaspokoienia summy 577 czer. zł. i wydatków prawnych 104 zł. pol. 25½ gr. nowy termin licytacyi części w dobrach Roguszyno stare i Leśniki w cyrkule Siedleckim leżących, w trzech częściach do sukcessorow niegdy Mateusza Roguskiego należących (wyiąwszy czwartą część do Ludwika Roguskiego należącą) po upadłym na dniu 27 Października r. b. dla niedostatku ochotę kupienia maiących wyznaczonym terminie, na dzień 29 Stycznia roku przyszłego 1802 o godzinie 9 zrana ustanowionym został, które to części w trzech częściach sukcessorow niegdy Mateusza Roguskiego tyczących się, podług uskutecznioney w tey mierze detaxacyi, ktora od każdego m iacego chęć kupienia w sądowey registraturze lub też przy licytacyi przeyrzana bycż może za summę 1940 zł. pol. 18⅔ gr. ocenione na rzeczonym terminie 29 Stycznia Stycznia 1802 roku tylko więcey daiącemu, a to za gotową zapłatą wypuszczone będą, pod warunkami, aby na samym licytacyi terminie czwarta część ceny szacunkowey, reszta zaś w 14 dniach do tuteyszego sądowego depozytu złożona była, i iżeliby inni kredytorowie ieszcze na tych częściach iakie zabezpieczone pretensye mieli, aby kupuiący też stosownie do raty ofiarowaney summy na się przyiąć był obowiązanym, zostawuiąc iednakowoż wolno każdemu z kredytorow z przyszłym dziedzicem co do summ na tych dobrach hypothekowanych porozumieć się dla czego też więc wszyscy na tych częściach bespieczeństwo swoie maiący kredytorowie na tenże term n nieoczekuiąc osobnego wezwania, przywołuią się, gdyż ci, którzyby się na ustanowionym pierwszym terminie, lub na innym poźnieyszym nie stawili i z swemi pretensyami nie zgłosili, ani na przeciw kupuiącemu ani nabywcy tychże, ani też do samych części prawa więcey nie maią, lecz swego zaspokoienia albo z ceny z przedaży albo z innego dłużnika maiątku poszukiwać muszą.

Wydzga.
Purtscher.
Friedenthal.

Z Rady C. K. sądow szlacheckich Lubelskich Gallicyi zachodniey. Dan w Lublinie d. 9 Grudnia 1801.
Sahaneck.

C. K. sądy szlacheckie Lubelskie Galicyi zachodniey, oznaymuią tym Edyktem Urodzoney Maryannie z Mostowskich Przezdzieckiey matce i opiekunce małoletnich swych synow Kazimierza i Konstantego Przezdzieckich, że Urodzona Teressa Sienkiewiczowa matka, tudziesz Maryanna z Sienkiewiczow Krynska, i Teressa Karolina Sienkiewiczowna Panna, Corki, u sądow tych w sprawie, względem sekwestracyi dobr Miłosna i Janowek w summie 15,339 zł pol. 24½ gr. c. s. c. żałobę na nią podała, i o pomoc sądu, ile sprawiedliwość wymaga dopraszała się.

Gdy zaś sądy tę nie maiąc wiadomości gdzie ona zostaie, lub czyli w całe w C. K. kraiach dziedzicznych znayduie się, iey patrona tuteyszego Reynbergiera z iey szkodą i iey kosztem zastępcą postanowiły, z ktorym processs ten podług ordynacyi sądowey rozpocznie się, i ukończony zostanie, ona przeto Edyktem niniejszym tym końcem upomina się, ażeby w czasie przyzwoitym, to iest: na dzień 30 Stycznia 1802 sama się stawiła, albo ieżeli iakie ma prawa swego dowody, te zastępcy wyznaczonemu wcześnie przesłała, albo nakoniec innego patrona obrała, tego sadom tym wymieniła, podług przepisu tych środkow prawa używała, ktore do obrony swey sprawy za nayskuteczniejsze osadzi, gdyż inaczey wszelką nieogodność z zaniedbania wynikaiącą podług opiewu C. K. praw, samaby sobie przypisac była winna.

Dan w Lublinie dnia 28 Października 1801.

Wydżga.
Purtscher.
Friedenthal.

Z C. K. Sądu Szlacheckiego Lubelskiego Galicyi Zachodz:
Sahaneck.